

2. По отношение на отделните демографски процеси най-многобройни и подробни сведения се съдържат за механичното движение на местното население. Те не само потвърждават, но и разширяват представата за миграционна активност на тогавашните жители. Макар и по-ограничена, известна информация може да се извлече и за естественото движение на населението, обитаващо Пловдивския санджак през XIX век (до 1878 г.).

В заключение, подчертавам, че познаването и използването на българския възрожденски периодичен печат е необходимо условие за детайлното проучване на историко-демографското развитие не само на Пловдивския санджак, но и на останалите български земи през Възраждането. Поради това са необходими усилия както за извличане и систематизиране на всички сведения във връзка с демографската проблематика, съдържащи се на страниците на възрожденската ни преса, така и за техния критичен анализ и обработка.

¹ Решението за образуване на Пловдивския санджак е взето от османските управляващи през 1848 г. и през 1849-1850 г. той вече функционира като отделна административно-териториална единица. След неколкократно промени се установява неговият териториален обхват, в чийто състав влизат осем по-малки административно-териториални единици (кази): Филибе (Пловдив), Татар Пазарджик, Чирпан, Казанлък, Ески Заара (Стара Загора), Хаскьой (Хасково), Ахъ челеби (дн. Смолянско) и Султан йери (дн. Момчилградско и Крумовградско). С тези си предели Пловдивският санджак влиза в състава на формирания след административната реформа от 1864 г. Одрински вилает. По-подробно за административната организация на Пловдивския санджак вж: Народонаселението на Пловдивския санджак. Пловдивска епархия. - Летоструй или домашен календар за проста година 1870. Издава книжарницата на Хр. Г. Данов и Сие в Пловдив, Русчук, Велес. II, Виена, 1870, 70-78; Списък на населените места в Царство България от Освобождението (1879) до 1910 година (Сравнителен историко-етнографски преглед). С., 1921, с. V; Документи за българската история. Т. 1: Архив на Найден Геров. Част 1 (1857-1870). Под редакцията на М. Г. Попруженко. С., 1931, 208-209; *Σκορδέλης*, Βλ. *Περί της διοικήσεως Φιλιππουπόλεως*. - Πανδώρα. Τόμος 11, Α., 1860-1861, σ. 220; *Γεωργαντζής*, Π. Α. *Προξενικά αρχεία Θράκης. Τόμος Α'*: ΡσευεЯб Κωνσταντινουπόλεως, Προξενείον Αδριανουπόλεως, Υποπροξενεία Φιλιππουπόλεως & Ξάνθης. Ξάνθη, 1998, 390-391 и др.

² За целите на тази публикация са прегледани цариградските вестници „Цариградски вестник“ (1848-1862), „България“ (1859-1863), „Съветник“ (1863-1865), „Турция“ (1864-1873), „Время“ (1865-1867), „Македония“ (1866-1872), „Право“ (1869-1873), „Напредък“ (1874-1877), „Източно време“ (1874-1877), „Век“ (1874-1876), „Ден“ (1875-1876) и „Зорница“ (1876-1878), белградския „Дунавски лебед“ (1860-1861), букурещките „Свобода“ (1869-1872), „Независимост“ (1873-1874) и „Знаме“ (1874-1875), както и списанията „Летоструй“ (1869-1876), „Читалище“ (1870-1875) и „Училище“ (1870-1876). За българската възрожденска преса вж: Стоянов, М. Българска възрожденска книжнина. Аналитичен репертоар на българските книги и периодични издания 1806-